

การเดินทางไปขายแรงงานในประเทศมาเลเซีย ของประชาชนตำบลตันหยงโป อำเภอเมือง จังหวัดสตูล: การเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลา 20 ปีที่ผ่านมา

Migration to Work in Malaysia of People in Tanyong Po Subdistrict, Muang District, Satun Province:
Changing in Last 20 Years

โดย: นิสากร กล้านรงค์

สารสังเขป

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อทำความเข้าใจและอธิบายการเปลี่ยนแปลงปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซียของประชาชนตำบลตันหยงโป อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2534-2553) ข้อมูลหลัก คือข้อมูลปฐมภูมิที่เก็บรวบรวมในสามหมู่บ้านของตำบลตันหยงโป โดยใช้ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และ สันทนาากลุ่มย่อย ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ที่เคยไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ผู้นำชุมชน และ คนอื่น ๆ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซียของประชาชนจากตำบลตันหยงโป อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา มี 4 ปัจจัยที่ยังคงเหมือนกับผลการศึกษาของ เกษม ประสงค์พงศ์ และ อารี สองเมือง (2533) ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ของดินแดนที่ใกล้ชิดติดกัน ปัจจัยด้านแรงงาน และ ปัจจัยวัฒนธรรม ปัจจัยที่เปลี่ยนแปลง คือ ความนิยมต่อประเทศมาเลเซีย มีข้อนำสังเกตว่า จำนวนผู้ย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซียน้อยลง เนื่องจากบางส่วนหยุดการย้ายถิ่น และกลับการทำงานในหมู่บ้าน และผู้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และปริญญาตรี มีการย้ายถิ่นเพื่อทำงานภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม トラาบไคที่ความแตกต่างด้านค่าจ้างในประเทศไทย และมาเลเซียยังมีความแตกต่างกันมาก และการไม่มีงานทำในหมู่บ้าน ส่งผลให้การไปทำงานในประเทศมาเลเซียยังคงดำเนินต่อไป

คำสำคัญ: ปัจจัยการย้ายถิ่นแรงงาน, การย้ายถิ่นแรงงานระหว่างประเทศ, ตำบลตันหยงโป

This research is a qualitative study to understand and explain changers of factors affecting migration to work in Malaysia by the people of Tanyong Po subdistrict, Muang district, Satun province during the past 20 years, (1991-2010). The main source of the analysis is based on primary data collecting in the three villages of Tanyong Po sub-district using structured and focus group interviews. Respondents includes those who have experienced migrating to work in Malaysia as well as community leaders and other key informants. The study found that the factors affecting the migration to work in Malaysia by people from Tanyong Po Subdistrict, Muang district, Satun province during the past 20 years, (1991-2010) have 4 factors that are still the same as the past study of Kasem Pasongpong and Aree Songmuang(1990), which are economic factors, geographic factors of two adjacent territories, labor factors and cultural factors. The changing factor is the popularity of Malaysia. It is worth nothing that the pattern of migration to work in Malaysia has changed. With fewer migrants working in Malaysia, due to some people stop moving and return to work in village and those with secondary education and bachelor's degrees have moved to work with in the country. However, as long as the wage difference in Thailand and Malaysia as still very different. Moreover, lack of work in the village will result in continuing migration to work in Malaysia.

Keywords: Labor migration factors, International labor migration, Tanyong Po subdistrict

บทนำ

หัวใจสำคัญที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นแรงงานระหว่างประเทศ ส่วนใหญ่ พบว่าคือ งานที่มีค่าตอบแทนที่ดีกว่าในประเทศปลายทาง ส่วนการไม่มีงานทำ และรายได้ที่ไม่เพียงพอในประเทศของแรงงานเหล่านั้น เป็นปัจจัยผลักดัน แรงงานทุกกลุ่มอายุที่ละทิ้งสถานะเศรษฐกิจที่ถดถอยในชนบท ส่วนใหญ่แล้วมีแรงผลักดันจากปัญหาที่มีความสัมพันธ์กับสาธารณสุขภาคที่ไม่ดี ที่ดินทำกินที่เสื่อมสภาพ การขาดแคลนน้ำ สภาพอากาศและ ภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อการเกิดภัยพิบัติ และการมีงานทำที่ต่ำ ซึ่งการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน การพัฒนาที่ไม่ดี และ การพัฒนาที่ไม่เท่าเทียมกันนำไปสู่การล้มเหลวของตลาดงาน ลักษณะทางประชากร และ เศรษฐกิจที่ไม่มีคุณภาพ ประกอบกับต้องเผชิญกับภัยพิบัติต่าง ๆ คาดว่าจะนำไปสู่การย้ายถิ่นที่มากขึ้นในอีกหลายสิบปีข้างหน้า (Leighton, 2020)

การย้ายถิ่นของประชาชนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเข้าไปในประเทศมาเลเซีย เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมในพื้นที่ที่มีการปฏิบัติมาอย่างยาวนาน และต่อเนื่อง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับด้านประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมของผู้คน และพื้นที่ จวบจนปัจจุบันประชาชนมาเลเซียส่วนใหญ่มีอำนาจการซื้อสูงและมีความสามารถในการลงทุนในกิจการต่าง ๆ ขณะที่ยังมีแรงผลักดันที่มีต่อประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย เช่น การไม่มีงานทำ รายได้ที่ไม่พอใช้จ่ายในครอบครัว และสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ทำให้เกิดการเดินทางเข้าไปเป็นแรงงานในประเทศมาเลเซีย (ศุภรัตน์ พิณสุวรรณ และพรพันธุ์ เขมคุณาศัย, 2554) แม้ในสังคมมุสลิมจะมีการแยกบทบาทหญิงชายอย่างชัดเจน แต่การย้ายถิ่นไม่ได้เป็นพฤติกรรมที่ถูกครอบครองโดยผู้ชายเป็นหลัก การย้ายถิ่นเพื่อไปทำงานของเพศหญิง และเพศชายไม่แตกต่างกัน ปัจจัยที่กำหนด

การย้ายถิ่นที่แท้จริง คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ที่เป็นปัจจัยผลักดันให้พวกเขาต้องออกไปแสวงหางานทำไกลบ้าน และปัจจัยดึงดูดถิ่นปลายทาง คือ การมีงานทำ และมีรายได้ดีกว่า (อารีจำปาภาย, 2558) การย้ายถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าไปในประเทศมาเลเซียในปัจจุบันที่เน้นการเข้าไปทำงานแสดงให้เห็นถึงความพยายามดิ้นรนเพื่อให้การดำรงชีวิตดำเนินไปได้และเพื่อความเป็นอยู่ที่ดี (ค่านวน นวลสนอง และ คณะ, 2552)

การเดินทางไปขายแรงงานในประเทศมาเลเซียของประชาชนตำบลตันหยงโป อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ในหลาย ๆ พื้นที่ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีการปฏิบัติมาเป็นเวลาช้านาน เกษม ประสมพงศ์ และ อารี สองเมือง (2533) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเดินทางไปขายแรงงานในประเทศมาเลเซียของประชาชนตำบลตันหยงโป อำเภอเมือง จังหวัดสตูล พบว่าปัจจัยที่มีผลการเดินทางไปขายแรงงานในประเทศมาเลเซีย ได้แก่

1) ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ของดินแดนทั้งสองที่อยู่ใกล้ชิดติดกัน การคมนาคมสะดวก รวดเร็ว จึงเอื้อต่อการเดินทางไปขายแรงงานทั้งโดยถูกต้องตามกฎหมายและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

2) ปัจจัยทางด้านแรงงาน เนื่องจากมาเลเซียขาดแคลนแรงงานในระดับล่าง ประกอบกับค่าจ้างแรงงานในประเทศมาเลเซียค่อนข้างสูง ในขณะที่ตำบลตันหยงโปมีการว่างงานมาก โดยเฉพาะผู้หญิง เนื่องจากอาชีพหลักของตำบลตันหยงโปคือการประมงซึ่งใช้แรงงานชายเป็นส่วนใหญ่

3) ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม เนื่องจากแรงงานไทยจากตำบลตันหยงโปเป็นชาวไทยมุสลิมทั้งสิ้น ซึ่งมีวิถีชีวิต ภาษา ประเพณีและวัฒนธรรม ภายใต้บทบัญญัติของศาสนาอิสลามเช่นเดียวกับชาวมลายูมาเลเซีย ทำให้แรงงานไม่มีปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมใหม่

มากนัก รู้สึกคุ้นเคยต่อวิถีชีวิตที่ดำเนินไปคล้ายคลึงกัน

4) ปัจจัยทางด้านภาวะเศรษฐกิจ ชาวตันหยงโปประสบปัญหาการประกอบอาชีพ งานในหมู่บ้านมีเพียงไม่กี่อย่าง ทำให้ผู้หญิงในครอบครัวจำเป็นต้องหาอาชีพเพื่อเป็นรายได้เสริมสำหรับจุนเจือครอบครัว

5) ปัจจัยในด้านความนิยมต่อประเทศมาเลเซีย แรงงานไทยรู้สึกชื่นชมภาวะเศรษฐกิจที่ดีกว่า มีความมั่นใจในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน มีสวัสดิการที่ดี

หลังจากการศึกษาของเกษม ประสมพงศ์ และ อารี สองเมือง ในปีถัดมา พ.ศ. 2534 ได้มีการตัดถนนจากตัวเมืองสตูล ไปยังตำบลตันหยงโป และสร้างสะพานเชื่อมเกาะตันหยงโปกับแผ่นดินของอำเภอเมือง สะพานและถนนทำให้ความสามารถในการเข้าถึงพื้นที่ตำบลตันหยงโปสูงขึ้น จากเดิมที่ต้องติดต่อกับพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดสตูลโดยทางเรือเท่านั้น ทำให้การเดินทางของประชาชนในตำบลตันหยงโปได้รับความสะดวกสบายมากขึ้น มีผลการศึกษาในหลายพื้นที่ พบว่าการมีถนน และสะพานส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ทั้งสภาพสิ่งแวดล้อม ลักษณะเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งวัฒนธรรม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากภาคเกษตรเป็นนอกภาคเกษตร โดยเปลี่ยนเป็นทางหลวง ถนน สวนอาหาร ร้านค้า และ ตลาดนัด ทางด้านเศรษฐกิจ ระดับรายได้ของคนในพื้นที่มีความแตกต่าง ที่ดินมีราคาสูงขึ้น มีอาชีพที่หลากหลาย และมีคนอพยพย้ายถิ่นเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่มากขึ้น สังคมในพื้นที่เปลี่ยนจากสังคมปิดเป็นสังคมเปิด (อัญชลี ต้นวานิช, 2532, กมลวรรณ แสงธรรมทวี และ ชัยสิทธิ์ ด่านกิตติกุล, 2561) และมีการศึกษาพบว่า หากมีการพัฒนาเส้นทางคมนาคม หรือการตัดถนนใหม่จะสามารถนำความเจริญมาสู่พื้นที่ จะส่งผลให้มีการจ้างงานคนในพื้นที่มากขึ้น อาจจะทำให้คนในพื้นที่ที่ไปทำงาน

ต่างถิ่นกลับมามีงานที่บ้านมากขึ้น ประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เกิดอาชีพใหม่ ๆ ทำให้เกิดการสร้างรายได้ให้คนในชุมชน (ธานินทร์ คุุณานนท์ และคณะ, 2557)

อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการศึกษาว่าการตัดถนนทางหลวงชนบท และการมีสะพานของตำบลต้นหยงไปทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และสิ่งแวดล้อมในตำบลต้นหยงไปอย่างไร และมีผลต่อการย้ายถิ่นของประชาชนตำบลต้นหยงไป อำเภอเมือง จังหวัดสตูลที่ไปทำงานในประเทศมาเลเซียหรือไม่ เนื่องจากยังคงมีประชาชนในตำบลต้นหยงไปเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซีย จึงเกิดคำถามวิจัยที่น่าสนใจว่า ในช่วงเวลา 20 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2534 - 2553) การย้ายถิ่นของประชาชนในตำบลต้นหยงไปที่ไปทำงานในประเทศมาเลเซียมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร และปัจจัยที่มีผลทำให้ประชาชนชาวตำบลต้นหยงไปต้องเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซียมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ประชาชนกลุ่มไหนที่ยังคงย้ายถิ่นไปรับจ้างทำงานในประเทศมาเลเซีย และกลุ่มไหนที่หยุดการย้ายถิ่นเข้าไปรับจ้างทำงานในประเทศมาเลเซีย ซึ่งยังไม่มีข้อสรุปที่ยืนยัน ขณะที่ข้อมูลเหล่านี้จำเป็นต่อผู้กำหนดนโยบาย และหน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อการกำหนดนโยบาย มาตรการและโครงการต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา ตลอดจนการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และ สร้างความมั่นคงในพื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่มีผลต่อการเดินทางไปขายแรงงานในประเทศมาเลเซียของประชาชนตำบลต้นหยงไป อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2534 - 2553)

ขอบเขตของการวิจัย

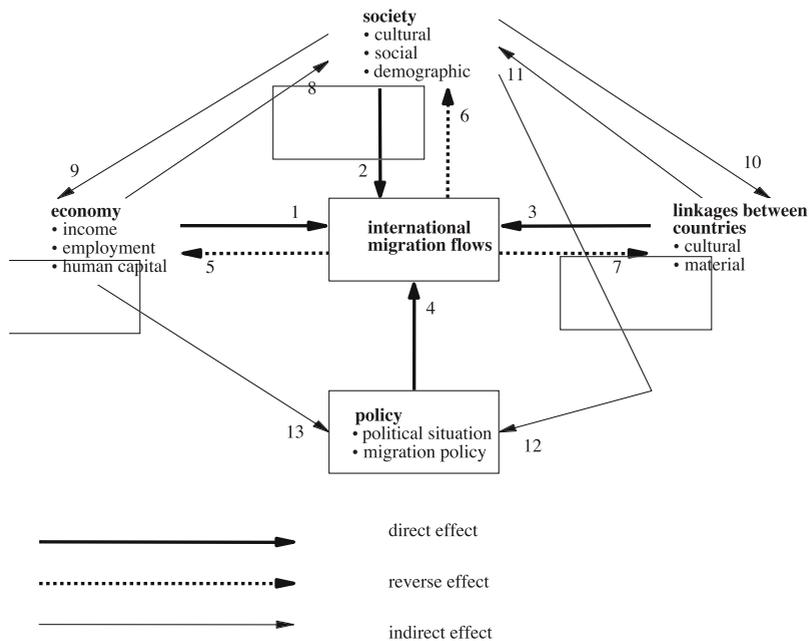
การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่มีผลต่อการเดินทางไปขายแรงงานในประเทศมาเลเซียของประชาชนตำบลต้นหยงไป อำเภอเมือง จังหวัดสตูลในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2534-2553) ได้แก่ ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ ปัจจัยทางด้านแรงงาน ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม ปัจจัยทางด้านภาวะเศรษฐกิจ และ ปัจจัยในด้านความนิยมต่อประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นการศึกษาหลังการรายงานการวิจัยของ เกษม ประพงค์ และ อารี สองเมือง (2533) เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเดินทางไปขายแรงงานในประเทศมาเลเซียของประชาชนตำบลต้นหยงไป อำเภอเมือง จังหวัดสตูล”

พื้นที่ศึกษา คือ ตำบลต้นหยงไป อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ซึ่งประกอบด้วย 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านต้นหยงไป หมู่ 2 บ้านหาดทรายยาว และ หมู่ 3 บ้านบากันเคย ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเมือง จังหวัดสตูล และมีอาณาเขตทางทะเลติดต่อกับรัฐเกดดาห์ ประเทศมาเลเซีย เหตุผลที่เลือกศึกษาตำบลต้นหยงไป เนื่องจาก ตำบลต้นหยงไปเป็นหมู่บ้านประมงชายฝั่ง ที่ประชากรในพื้นที่นิยมย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ซึ่งเดิมตำบลต้นหยงไป มีภูมิประเทศเป็นเกาะ ต้องติดต่อกับพื้นที่อื่นโดยทางเรือเท่านั้น แต่เมื่อมีการตัดถนน และมีสะพานเชื่อมเกาะต้นหยงไป กับแผ่นดินใหญ่ของอำเภอเมือง จังหวัดสตูล และมีการเข้าไปของไฟฟ้า และ น้ำประปา ทำให้พื้นที่มีการเปลี่ยนแปลง และพัฒนามากขึ้น แต่การเจริญขึ้นของพื้นที่จะมีผลต่อการย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซียของประชาชนในพื้นที่หรือไม่ ผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่นี้ เพื่อการศึกษา หลังจากมีการตัดถนนและสะพานไปยังตำบลต้นหยงไปในช่วงเวลา 20 ปี ซึ่งจะสามารถเห็นการเปลี่ยนแปลงของการย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซียของประชาชนในตำบลต้นหยงไป

แนวคิด และทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ทฤษฎีการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ โดยเฉพาะทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของการย้ายถิ่นของแรงงานระหว่างประเทศของ Jennissen (2007) ที่ได้เสนอกรอบแนวความคิดทฤษฎี สาเหตุของการย้ายถิ่นแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางการเมือง และ ปัจจัยการเชื่อมโยง ซึ่งกรอบแนวความคิดนี้ เป็นการพยายามที่จะรวบรวมสาเหตุของการย้ายถิ่นระหว่างประเทศโดยวิธีการระบบ โดยสาเหตุของการย้ายถิ่นได้มาจากทฤษฎีการย้ายถิ่นระหว่างประเทศหลายทฤษฎี ดังต่อไปนี้ ทฤษฎีเศรษฐกิจใหม่ (neoclassical economic theory) ทฤษฎีตลาดแรงงานสองขั้ว (dual labor market theory) ทฤษฎีเศรษฐกิจใหม่ของการย้ายถิ่นแรงงาน (the new economics of labor migration) ทฤษฎีการกีดกัน

ความสัมพัทธ์ (relative deprivation theory) ทฤษฎีระบบของโลก (world systems theory) ทฤษฎีโครงข่ายทางสังคม (network theory) และ ทฤษฎีสถาบัน (institutional theory) โดยแสดงให้เห็นตำแหน่งที่แตกต่างกันของแต่ละทฤษฎีภายในกรอบความคิดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (ดูภาพ 1) ทฤษฎีต่างๆ ของกรอบแนวคิดนี้จะช่วยทำให้เห็นชัดเจนว่าทฤษฎีใดที่พิจารณาว่าการย้ายถิ่นระหว่างประเทศเป็นปรากฏการณ์ชั่วคราว (temporal phenomenon) และทฤษฎีใดที่พิจารณาว่าการย้ายถิ่นระหว่างประเทศเป็นปรากฏการณ์ที่ยังคงดำเนินต่อไป (ongoing phenomenon) และจำแนกทฤษฎีการย้ายถิ่นระหว่างประเทศออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ วิธีการทางทฤษฎีที่อธิบาย การเริ่มต้นของการย้ายถิ่น (initiation of migration) และ วิธีการทางทฤษฎีที่อธิบายการยังคงต่อเนื่องของการย้ายถิ่น (continuation of migration)

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดของทฤษฎีการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ
ที่มา : Jennissen (2007: 416)

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดของทฤษฎี ได้แสดงสาเหตุของการย้ายถิ่น และปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่น จำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการเชื่อมโยงระหว่างประเทศ และในในกลุ่มใหญ่ได้ระบุปัจจัยย่อย ดังนี้

1) ปัจจัยเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ (income) การทำงาน (employment) และจำนวนของทุนมนุษย์ (amount of human capital)

2) ปัจจัยสังคม ได้แก่ วัฒนธรรม สังคม และลักษณะทางประชากร องค์ประกอบทางวัฒนธรรม เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต (lifestyles) และกลุ่มชาติพันธุ์ (ethnicity) องค์ประกอบทางสังคม เกี่ยวข้องกับความไม่เท่าเทียมกัน (inequality) และการร่วมกันในสังคม (cohesion) ลักษณะทางประชากรเกี่ยวข้องกับการกระจายของเพศและอายุของประชากร

3) ปัจจัยทางการเมือง แบ่งออกเป็นสถานการณ์ทางการเมือง และนโยบายการย้ายถิ่น

4) ปัจจัยการเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ประกอบด้วย การเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม และทางวัตถุ การเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม เช่น การเป็นอาณานิคมในอดีต หรือการมีภาษาเดียวกัน การเชื่อมโยงทางวัตถุ เช่น ระยะเวลาระหว่างประเทศ ทั้งเวลา และ ค่าใช้จ่ายในการเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ

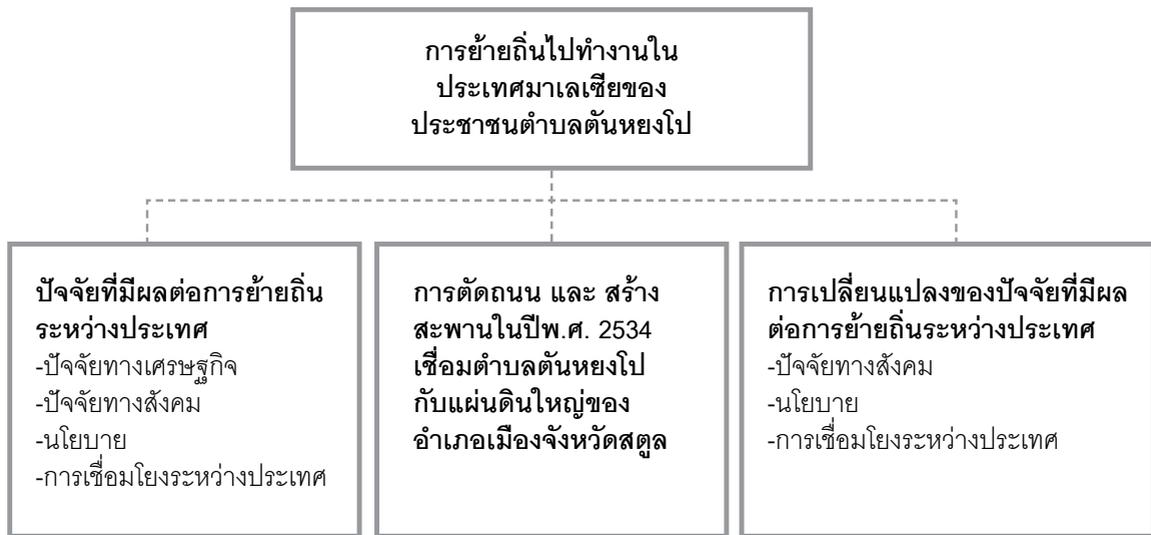
การศึกษา การเดินทางไปขายแรงงานในประเทศมาเลเซียของประชาชนตำบลตันหยงโป อำเภอเมือง จังหวัดสตูล : การเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลา 20 ปีที่ผ่านมา ในครั้งนี้ จึงประยุกต์กรอบแนวความคิดทฤษฎีของระบบการย้ายถิ่นระหว่างประเทศของ Jennissen (2007) โดยมีปัจจัยหลักของการย้ายถิ่นระหว่างประเทศทั้ง 1) ปัจจัยเศรษฐกิจ ที่ประกอบด้วย รายได้ การมีงานทำ และมนุษย์ 2) ปัจจัยทางสังคม ที่ประกอบด้วย วัฒนธรรม สังคม และ ประชากร 3) ปัจจัยนโยบาย ซึ่งประกอบด้วย สถานการณ์

ทางการเมือง และ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่น และ 4) ปัจจัยการเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วย การเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม และ การเชื่อมโยงทางวัตถุ เพื่อศึกษาปัจจัยทั้งสี่ที่เป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซียของประชาชนตำบลตันหยงโปอย่างไร และในช่วง 20 ปี ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซียมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ และเปลี่ยนแปลงอย่างไร ดังภาพ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ข้อมูลหลักได้จากข้อมูลปฐมภูมิโดยการลงเก็บข้อมูลในพื้นที่ตำบลตันหยงโป อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าไปในประเทศมาเลเซียของประชาชนในตำบลตันหยงโป อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2534 – 2553) ผู้ให้ข้อมูลหลัก เลือกรูปแบบเจาะจง คือ ผู้ที่มีประสบการณ์ เคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศมาเลเซีย การเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลหลักกระทำโดยการติดต่อผ่าน อาสาสมัคร สาธารณสุข (อสม.) ประจำหมู่บ้าน และ บัณฑิตอาสาในพื้นที่ จำนวน 12 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ยินดีให้ข้อมูล และผู้ให้ข้อมูลหลัก อื่น ๆ จำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ประธานกลุ่มของชุมชน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตันหยงโป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) ที่กำหนดประเด็นที่ต้องการข้อมูลไว้ ได้แก่ ประวัติการย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย สาเหตุที่ทำให้หยุดการย้ายถิ่น และ สาเหตุที่ทำให้ยังคงย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีอิสระในการตอบ และ

ภาพ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เพิ่มเติมข้อมูลได้ โดยใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล และการสนทนากลุ่มย่อย ตั้งแต่ 2 คน ถึง 4-5 คน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มนำมาจัดกระทำ และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

ปัจจัยที่ยังมีผลต่อการย้ายถิ่นของประชาชนตำบลตันหยงโปไปทำงานในประเทศมาเลเซีย

ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซียของประชาชนจากตำบลตันหยงโป อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2534 - พ.ศ. 2553) มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาของ เกษม ประสมพงศ์ และ อารี สองเมือง (2533) ทั้งนี้เป็นผลมาจากการมีสะพาน และถนนที่เชื่อมโยงตำบลตันหยงโปกับแผ่นดินใหญ่ของอำเภอเมืองจังหวัดสตูล ทำให้ความสามารถในการเข้าถึงของพื้นที่สูงขึ้น และ พร้อม ๆ กับการเข้าถึง และการติดต่อสื่อสารที่สะดวก สิ่งตามมา คือ การเข้ามาของไฟฟ้า

และน้ำประปา ที่ทั่วถึงทั้งตำบล ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในตำบลตันหยงโปที่ดีขึ้น รวมทั้งการประกอบอาชีพที่มีความหลากหลายขึ้น รวมทั้งการท่องเที่ยว ระดับการศึกษาของประชาชนดีขึ้น และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงส่งผลให้จำนวนของประชาชนในตำบลตันหยงโปที่ย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซียมีจำนวนที่ลดลง จากเดิมที่มีประชาชนจากตำบลตันหยงโปเดินทางไปรับจ้างทำงานในประเทศมาเลเซีย ประมาณ ร้อยละ 80 ปัจจุบัน ลดลงเหลือเพียง ร้อยละ 30 (จากการสัมภาษณ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตันหยงโป นาย กิตติ หมดตานี)

การย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซียในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมา มีปัจจัยที่ยังคงเหมือนกับผลการศึกษาของ เกษม ประสมพงศ์ และ อารี สองเมือง (2533) 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านแรงงาน ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ของดินแดนทั้งสองที่อยู่ใกล้ชิดติดกัน และ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ส่วนปัจจัยที่เปลี่ยนแปลง คือ ปัจจัยในด้านความนิยมต่อประเทศมาเลเซีย

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และ ปัจจัยทางด้านแรงงาน

ประชาชนของตำบลตันหยงโปที่มีการศึกษาน้อย จะหางานทำในประเทศได้น้อย แต่มีโอกาการทำงานในประเทศมาเลเซีย เนื่องจากประเทศมาเลเซีย ขาดแคลน และยังคงต้องการแรงงานไร้ทักษะ และเป็นงานที่ชาวมาเลเซียปฏิเสธที่จะทำ ดังนั้น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ยังคงเป็นปัจจัยหลักในการย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้เพราะในหมู่บ้านยังคงมีปัญหาการประกอบอาชีพ การไม่มียางทำ ประกอบกับอัตราค่าจ้างในประเทศมาเลเซียสูงกว่าประเทศไทย จึงเป็นปัจจัยดึงดูดในถิ่นปลายทางที่เป็นสาเหตุให้ย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย

จากการสนทนากลุ่มย่อยกับแรงงานที่เคยย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย และได้หยุดการย้ายถิ่นแล้ว ที่คู่ออเรือตันหยง หมู่ที่ 1 บ้านตันหยงโป จำนวน 3 คน คือ ผู้ย้ายถิ่นคนที่ 1 อายุ 45 ปี ผู้ย้ายถิ่นคนที่ 2 อายุ 43 ปี และ ผู้ย้ายถิ่นคนที่ 3 อายุ 54 ปี ทั้ง 3 คนบอกว่าที่ไปทำงานในประเทศมาเลเซียเพราะในหมู่บ้านไม่มีงานทำ

ผู้ย้ายถิ่นคนที่ 1 ปัจจุบันเป็นช่างต่อเรือ เล่าว่า “กุง ปู ไม่มีให้จับ เลยไปทำงานมาเลย์” เดินทางเข้าไปมาเลเซียกับผู้ย้ายถิ่นคนที่ 2 ไปเป็นลูกจ้างในเรือประมง มีคนทำงานในเรือ 6 คน เป็นคนตันหยงโป 2 คน และ คนมาเลเซีย 4 คน” หยุดการไปทำงานในประเทศมาเลเซียและกลับมาอยู่ที่บ้าน เนื่องจาก “ที่หมู่บ้านมี “ของ” (สัตว์น้ำ) ให้จับแล้ว อยู่ที่บ้านเราดีกว่า เพราะอิสระ และได้ทำงานหลายอย่าง”

ผู้ย้ายถิ่นคนที่ 2 เคยทำงานรับจ้างก่อสร้าง และทำประมงก่อนเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซีย เพราะงานก่อสร้างในหมู่บ้าน ได้ค่าแรงน้อย มีงานทำบ้าง ไม่มีทำบ้าง ช่วงที่ตัดสินใจไป เพราะว่างงานอยู่ ไปทำงาน

ในเรือที่รัฐประลิด พร้อมกับคนอื่น ๆ ในหมู่บ้าน ประมาณ 20 คน

ผู้ย้ายถิ่นคนที่ 3 ไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ตอนอายุ 25 ปี แต่งงานแล้ว เล่าว่า “ช่วงนั้นวัยรุ่นในหมู่บ้านไปทำงานในมาเลย์กันหมด อยากไปดูว่าบ้านเขาเป็นยังไง” และตอนนั้นก็ว่างงานอยู่เลยไปทำงานในประเทศมาเลเซียกับเพื่อน

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า มีประชาชนจากตำบลตันหยงโป ที่ยังคงย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ซึ่งไม่ใช่ปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยผลักดัน แต่เป็นปัจจัยทางสังคม นั่นคือกรรมวิธีโครงข่ายทางสังคมในถิ่นปลายทาง ที่ทำให้เกิดโครงข่ายทางสังคมของการย้ายถิ่นซึ่งเป็นเสมือนทุนทางสังคม ในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมา มีประชาชนจากตำบลตันหยงโปที่ย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย หลายคนได้แต่งงานกับชาวมาเลเซีย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานสตรี ที่เดินทางไปรับจ้างเป็นแม่บ้าน เลี้ยงเด็ก และ ผู้ปรุงอาหาร เมื่อแต่งงานแล้ว จะเปิดร้านอาหาร และนำญาติพี่น้องในตำบลตันหยงโปไปทำงานด้วย และ ญาติพี่น้องที่ไปทำงานด้วยบางคนก็ได้แต่งงานกับชาวมาเลเซีย และเปิดร้านขายอาหารเป็นของตัวเอง และชักชวนญาติ พี่น้อง และเพื่อนบ้านในหมู่บ้านเข้ามาทำงานด้วยกันในประเทศมาเลเซีย ผู้หญิงที่แต่งงานกับชาวมาเลเซีย ยังคงกลับมาเยี่ยมบ้าน และบางคนก็ไม่ได้เปลี่ยนสัญชาติ ยังคงเป็นสัญชาติไทย ต้องกลับเข้ามาเพื่อประทับตราหนังสือเดินทาง นอกจากนี้ ญาติ พี่น้องของผู้หญิงที่แต่งงานกับชาวมาเลเซีย ได้ถูกขอรับรองให้ไปช่วยงานที่ร้านในประเทศมาเลเซีย การเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซียของประชาชนกลุ่มนี้ จะเดินทางไป-กลับ เป็นครั้งคราว เพื่อไปช่วยพี่น้องหรือญาติของพวกเขา โดยไม่ได้มีเหตุจูงใจจากเงินค่าจ้าง การย้ายถิ่นของประชาชนกลุ่มนี้ถูกเรียกว่า “การย้ายถิ่นของพวกเขา

ครอบครัวมาเลย์” ซึ่งมีจำนวนมากสมควรในตำบลตันหยงโป

มี๊ะ ซึ่งมีลูก ๆ ทำงานในประเทศมาเลเซียจะเดินทางไป ๆ มา ๆ ตลอดระหว่างตำบลตันหยงโป กับ เกาะลังกาวิ รัฐเกดาห์ ประเทศมาเลเซีย เพื่อช่วยลูกสาวที่เปิดร้านอาหารในเมืองกัวะ (Kuah) มี๊ะ มีลูก 7 คน เป็นผู้หญิง 6 คน และ ผู้ชาย 1 คน ลูกสาวทั้ง 6 คนของมี๊ะไปทำงานที่ประเทศมาเลเซียทุกคน และได้สามีเป็นชาวมาเลเซียทั้ง 6 คน มี๊ะเล่าให้ฟังว่า ลูกสาวคนโต แต่งงานแล้วไปอยู่ที่เมืองกัวลากังซาร์ (Kuala Kangsar) รัฐปะลิส เป็นแม่บ้าน ลูกสาวคนที่สอง ไปทำงานที่ลังกาวิ และได้สามีเป็นคนลังกาวิ เปิดร้านอาหารอยู่ที่ กัวะ ลูกสาวคนที่สาม เปิดร้านต้มยำที่เกาะลังกาวิ ลูกสาวคนที่สี่ เปิดร้านข้าวมันไก่ โดยเช่าร้านจากพี่สาวคนที่หนึ่ง ลูกสาวคนที่ห้า และลูกชายคนที่หก เปิดร้านอาหารตามสั่งในตลาดกัวะ เป็นร้านแผงลอย ส่วนลูกสาวคนที่เจ็ด เพิ่งเดินทางไปทำงานที่กัวาลัมเปอร์ เพราะสามีอยู่ที่นั่น

ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ของดินแดนทั้งสองที่อยู่ใกล้ชิดติดกัน

จากการสัมภาษณ์ผู้ย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย บอกคล้ายกันว่าระยะทางที่ไม่ไกล และสามารถเดินทางได้สะดวก และ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไม่สูง ทำให้เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นสาเหตุในการย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย และบางครั้งค่าใช้จ่ายในการเดินทาง นายจ้างจะเป็นผู้จ่ายให้หรือในกรณีที่มีพ่อ แม่หรือญาติเสียชีวิต หรือไม่สบายก็สามารถเดินทางกลับบ้านได้ง่าย การเดินทางจากด่านวังประจันไปถึงเมืองปาดังเบซาร์ รัฐปะลิส ประเทศมาเลเซีย ระยะทาง 24 กิโลเมตร จากเมืองปาดังเบซาร์ไปรัฐปีนัง ระยะทาง 177 กิโลเมตร และจากเขตแดนด่านวังประจันไปถึงเมืองกาทัง เมืองหลวง

ของรัฐปะลิส ระยะทาง 36 กิโลเมตร และจากรัฐปะลิสไปรัฐปีนัง ระยะทาง 130 กิโลเมตร ถ้าจะเดินทางไปกรุงกัวาลัมเปอร์ จากชายแดนด่านสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ระยะทาง 500 กิโลเมตร เดินทางโดยรถยนต์ ประมาณ 6 ชั่วโมง ค่าโดยสารรถบัส ประมาณ 450-550 บาท

ปัจจัยด้านวัฒนธรรม

ขณะที่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยผลักดันจากชุมชนต้นทาง คือ ตำบลตันหยงโป ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมเป็นปัจจัยดึงดูดในถิ่นปลายทางในประเทศมาเลเซียที่สำคัญมาก การมีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน อันเนื่องมาจากการนับถือศาสนาอิสลาม การดำรงชีวิตประจำวันที่ถูกกำหนดโดยแนวทางศาสนาที่เหมือนกัน ดังนั้นการเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซียจึงไม่ต้องปรับตัวมาก ทั้งเรื่องการแต่งกาย อาหาร การปฏิบัติศาสนกิจ หรือภาษาพูด จึงทำให้ปัจจัยด้านวัฒนธรรมจึงยังเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย

จากการสัมภาษณ์แรงงานหญิงที่ทำงานที่กัวาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย และได้กลับเข้ามาเยี่ยมแม่ที่หมู่บ้านตันหยงโป เธอบอกว่า “พอเรียนจบ ม. 2 งานในหมู่บ้านไม่มี ชายของเด็ก ๆ น้อย ๆ อยู่ที่บ้าน เพื่อนชวนไปทำงานที่กัวาลัมเปอร์ เพราะอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ไปทำงานได้ 4 ปี ก็กลับมาทำงานกับพี่สาวที่เกาะลังกาวิ และแต่งงานกับชาวมาเลย์ ตอนอายุ 22 ปี มีลูก 1 คน ปัจจุบันอายุ 33 ปี และกลับไปทำงานที่กัวาลัมเปอร์ คงไม่กลับมาทำงานในประเทศไทย เพราะ “ภาษาไทยก็ไม่ค่อยแข็ง” เนื่องจากเธอพูดภาษามาหลายถิ่น และเมื่อไปทำงานในประเทศมาเลเซียก็จะสบายใจในการใช้ภาษามาเลย์ และ วัฒนธรรม เธอกล่าวว่า “อาหารการกินก็ไม่

ได้แตกต่างจากบ้านเรา รู้สึก “ชิน” กับการทำงานที่ มาเลเซีย”

การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่น ไปทำงานในประเทศมาเลเซีย

การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่น ของประชาชนตำบลตันหยงไปทำงานในประเทศ มาเลเซีย มี หนึ่งปัจจัย คือ ปัจจัยด้านความนิยมต่อ ประเทศมาเลเซีย

ปัจจัยด้านความนิยมต่อประเทศมาเลเซีย

ผู้ย้ายถิ่นจากตำบลตันหยงไปที่เข้าไปทำงานใน ประเทศมาเลเซีย เคยรู้สึกชื่นชมภาวะเศรษฐกิจที่ดีกว่า มีความมั่นใจในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน มีสวัสดิการที่ดีของประเทศมาเลเซีย ทำให้นิยมเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซีย เนื่องจากประชาชนใน ตำบลตันหยงไป เมื่อ 20 ปีก่อน มีการศึกษาน้อย เมื่อ จบภาคบังคับก็ไม่ได้ศึกษาต่อ บางคนก็ออกจาก โรงเรียนก่อนจบประถมหก และผู้สูงอายุหลายคนที่ไม่ได้เข้าศึกษาในโรงเรียน เมื่อก่อนนี้ถ้าไม่เรียน หนังสือ หรือเรียนจบแล้ว ผู้ชายก็ไปลงเรือ ทำประมง ชายฝั่ง ซึ่งเป็นอาชีพหลักของหมู่บ้าน และนิยมไป ทำงานประมงที่ประเทศมาเลเซีย ผู้หญิงที่ไม่ได้ เรียนต่อก็ไปทำงานที่ประเทศมาเลเซีย อยู่ร้านอาหาร ทำงานบ้านญาติ เพราะมองว่าประเทศมาเลเซียมีความเจริญ การเป็นอยู่ดีกว่าเมืองไทยทั้งที่พักอาศัย อาหาร และเสื้อผ้า การแต่งกาย และ มีรายได้ที่ดีกว่า อยู่ในหมู่บ้าน แต่ การย้ายถิ่นในระยะหลัง ไม่ได้เป็น เพราะความนิยมหรือชื่นชม แต่เป็นเพราะการไม่มี งานทำในหมู่บ้าน และรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการ ใช้จ่ายเป็นปัจจัยหลักที่ผลักดันให้ย้ายถิ่นไปทำงาน ในประเทศมาเลเซีย

อย่างไรก็ตาม รูปแบบการย้ายถิ่นของประชาชน ตำบลตันหยงไปมีการเปลี่ยนแปลง โดยมีการย้ายถิ่น ไปทำงานภายในประเทศมากขึ้น และ ผู้ที่เคยย้ายถิ่น ไปทำงานในประเทศมาเลเซียได้กลับมาทำงานที่ หมู่บ้านมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการสร้างสะพาน และถนนเชื่อมกับผืนแผ่นดินใหญ่ของอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ทำให้ตำบลตันหยงไปมีการพัฒนา มี ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ผู้คนจากภายนอกสามารถเข้ามาท่องเที่ยว มารับประทานอาหารทะเลที่สด และ ราคาอ่อมเยา ทำให้เกิดงานที่ต่อเนื่องจากกิจกรรม การท่องเที่ยวมากมาย ทั้งร้านอาหารทะเล ร้านขาย ของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสัตว์น้ำ เช่น กะปิ ปลาแห้ง ปลาเค็ม กุ้งแห้ง วัสดุทอชุมชน โคมสเดย์ บริการเรือนำเที่ยว เป็นต้น

อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 บ้านบากันเคย เล่าให้ฟัง ว่า “เดิม 20 ปีที่แล้ว คนในตำบลตันหยงไปเรียน หนังสือกันน้อย จบชั้น ป.4 หรือ ป.6 เท่านั้น ถ้าจะ เรียนต่อต้องนั่งเรือไปเรียนในเมือง นั่งเรือไปตั้งแต่ตี 6 (6 โมงเช้า) ไปขึ้นเรือที่แหลมนก ตำบลตามะดง แล้วนั่งรถเข้าไปในเมือง และกลับถึงบ้านก็มืดแล้ว ไฟฟ้าก็ไม่มีใช้ จะอ่านหนังสือต้องจุดตะเกียงลำบาก มากเมื่อก่อน ปัจจุบันมีถนนแล้ว เด็ก ๆ เรียนสูงขึ้น สามารถไปเรียนในเมืองได้สะดวก มีรถสองแถว รับจ้างวิ่งทุกวัน เด็กบางคนก็ขับรถมอเตอร์ไซด์ไป เรียนเอง ได้เรียนกันสูง ๆ จบปริญญาตรีก็เยอะ มีการ มุ่งงานทำดี ๆ ทั้งรับราชการและทำงานบริษัท ไปทำงาน ที่กรุงเทพฯ ภูเก็ตก็มี และ สงขลา” ประชาชนใน ตำบลตันหยงไปที่มีการศึกษาสูงขึ้น สามารถหางาน ทำในประเทศไทยได้ก็จะไม่ย้ายถิ่นไปทำงานใน ประเทศมาเลเซีย ซึ่งส่งผลให้จำนวนของประชาชนใน ตำบลตันหยงไปที่ย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ลดลง

นอกจากนี้ ประชาชนในตำบลตันหยงโปบางส่วน มีการทำงานในหมู่บ้าน เนื่องจากการตัดถนน และมีสะพาน เชื่อมต่อกับอำเภอเมือง จังหวัดสตูล และการเข้ามาของไฟฟ้า ทำให้มีการพัฒนาพื้นที่ และจากความสวยงามทางธรรมชาติของพื้นที่ ที่เป็นเกาะ มีความอุดมสมบูรณ์ของป่าชายเลน ประกอบกับความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์ทะเล โดยเฉพาะ ปู และ กุ้ง ทำให้มีการเกิดขึ้นของร้านอาหารทะเล และมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในตำบลตันหยงโป แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของตำบลตันหยงโปคือ สันหลังมังกร ชาวบ้านที่ทำประมง สามารถนำสัตว์น้ำที่จับได้ส่งขายให้แก่ร้านอาหาร ซึ่งได้ราคาดี ทำให้มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครัวเรือน และแรงงานที่เคยย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซียก็กลับเข้ามาทำงานในหมู่บ้านมากขึ้น จากการสัมภาษณ์แรงงานที่หยุดการย้ายถิ่นไปทำงานที่มาเลเซีย และมาทำงานที่รีสอร์ทชุมชน กล่าวว่า “แต่งงาน แล้วมีลูก ถ้าไปทำงานที่มาเลเซีย ก็ต้องทิ้งลูกไว้ เป็นห่วง พอมีงานที่รีสอร์ท และรายได้ก็เพียงพอกับการใช้จ่ายในครอบครัว ก็ดีกว่า เพราะอยู่ใกล้บ้านไม่ต้องเดินทาง” ส่วนแรงงานอีกคน ให้เหตุผลว่า เงินที่ได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายไม่ต้องเดินทาง และได้อยู่กับครอบครัว

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อมีการตัดถนน และมีสะพานเชื่อมตำบลตันหยงโป กับพื้นแผ่นดินใหญ่ของอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ในปีพ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐที่จะนำความเจริญเข้าสู่พื้นที่ ซึ่งทำให้การเดินทางติดต่อกับพื้นที่อื่น ๆ สะดวกขึ้น สามารถเข้าถึงการบริการทั้งด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล และด้านเศรษฐกิจและสังคมอื่น ๆ ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลตันหยงโปโดยรวมดีขึ้น แต่เดิมประชาชนตำบลตันหยงโปนิยมเดินทางไปทำงานใน

ประเทศมาเลเซีย โดยประมาณ ร้อยละ 80 ซึ่งในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2534 - พ.ศ. 2553) จากการสัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตันหยงโป กล่าวว่าจำนวนของผู้ย้ายถิ่นจากตำบลตันหยงโปไปทำงานในประเทศมาเลเซียเหลือเพียง ร้อยละ 30 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลา 20 ปีที่ผ่านมาของการเดินทางไปขายแรงงานในประเทศมาเลเซียของประชาชนตำบลตันหยงโป อำเภอเมือง จังหวัดสตูล พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านแรงงาน ยังคงเป็นปัจจัยสาเหตุของการย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Jennissen (2007) ที่กล่าวว่า เหตุผลของผู้ย้ายถิ่นแต่ละคนที่ตัดสินใจย้ายถิ่น เพราะว่าการคำนวณค่าใช้จ่าย และผลตอบแทน (cost-benefit) พวกเขามักคาดหวังผลตอบแทนสุทธิที่จะได้รับเป็นบวก ปกติแล้วคือเงินที่จะได้รับจากการเคลื่อนย้าย ถ้าการคาดหวังผลตอบแทนสุทธิจากการย้ายถิ่นมีค่าเป็นบวก จะทำให้คนย้ายถิ่น ถ้ามันเป็นลบคนจะไม่ย้ายถิ่น ถ้าการคาดหวังผลตอบแทนสุทธิจากการย้ายถิ่นมีค่าเป็นบวกในถิ่นปลายทางหลายแห่ง คนจะย้ายถิ่นไปที่ ๆ การตอบแทนสุทธิจากการย้ายถิ่นสูงที่สุด

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ มีความสำคัญต่อการกระตุ้นให้เกิดการย้ายถิ่น คือ การไม่เพียงพอของรายได้ของครอบครัว ส่วนใหญ่ในประเทศที่กำลังพัฒนาประชากรส่วนใหญ่พึ่งพิงรายได้จากการทำไร่ ทำนา รายได้จาก การทำไร่ ทำนามักจะมีความกว้างสูง เนื่องจาก ภัยธรรมชาติ และ มนุษย์ และยังมีความเสี่ยงจากการลดต่ำของราคาผลผลิต ซึ่งในกรณีของตำบลตันหยงโป ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพการประมง และเป็นประมงพื้นบ้านยังมีปัญหาในการประกอบอาชีพ จากความเสี่ยงในการจับสัตว์น้ำ ซึ่งงานไม่สามารถทำได้ตลอดทั้งปี ในช่วงมรสุม ลมและฝนแรงก็ไม่สามารถ

ประกอบอาชีพได้ และงานอื่น ๆ ในพื้นที่แม้ว่าจะมีการสร้างงานจากการท่องเที่ยว แต่ก็ไม่สามารถรองรับประชาชนทั้งหมดได้ จึงทำให้ประชาชนบางส่วนยังคงต้องย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย มีการศึกษาพบว่าถึงแม้ว่าค่าเงิน ริงกิต ของมาเลเซียจะตกต่ำ แลกเงินไทยได้ประมาณ 7-8 บาท แต่ก็ยังเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซีย เพราะอยู่ในหมู่บ้านไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้ (วรรณิศา สุขโสภา, 2561) ปัจจัยทางด้านภาวะเศรษฐกิจ ยังคงเป็นปัจจัยผลักดันหลักในการเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ตราบใดที่ความแตกต่างด้านค่าจ้างในประเทศไทย และประเทศมาเลเซียยังมีความแตกต่างกัน

ปัจจัยทางวัฒนธรรม และปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ของดินแดนทั้งสองที่อยู่ใกล้ชิดติดกัน ก็ยังคงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่เป็นสาเหตุในการย้ายถิ่นของประชาชน ตำบลตันหยงโปไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้ เพราะการนับถือศาสนาอิสลามที่เหมือนกัน และการเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะภาษา นอกจากนี้ การเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศที่เห็นได้ชัดคือ ความใกล้ชิดกันทางภูมิศาสตร์ (geographical proximity) ประกอบกับค่าใช้จ่ายของการเคลื่อนย้าย และเวลาในการเดินทางไม่มาก การเดินทางสะดวกในหลายเส้นทางทั้งทางบก และ ทางน้ำ จึงเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย สุภรัตน์ พิณสุวรรณ และ พรพันธุ์ เขมคุณาศัย (2554) ศึกษาสาเหตุของการเคลื่อนย้ายแรงงานสตรีมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ก็พบว่าปัจจัยที่สำคัญได้แก่ สภาพสังคม ภาษา ศาสนาและประเพณีที่คล้ายคลึงกัน เนื่องจากการนับถือศาสนาอิสลามเหมือนกัน ประเพณีปฏิบัติคล้ายคลึงกัน ทำให้ไม่ยุ่งยากในการปรับตัว สามารถสื่อสารกันเข้าใจและเริ่มงานได้ทันที

ส่วนปัจจัยที่มีการเปลี่ยนแปลง คือ ปัจจัยปัจจัยในด้านความนิยมต่อประเทศมาเลเซีย เดิมตำบลตันหยงโป เป็นเกาะที่ทุรกันดาร ความเจริญต่าง ๆ มีน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียที่มีการพัฒนามากกว่า จึงนิยมชมชอบ อยากไปเห็นความเจริญของประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะวัยรุ่นหนุ่ม ๆ อยากรู้แล้วแต่ต้องขอไปทำงานในประเทศมาเลเซียสักครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่จะไปเป็นลูกเรือประมงพาณิชย์ ส่วนผู้หญิงก็อยากไปเห็นบ้านเมืองของมาเลเซีย จึงเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซีย แต่ในช่วงเวลา 20 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2534 - พ.ศ. 2553) ตำบลตันหยงโปมีการพัฒนาจากการมีสะพานและถนนที่เชื่อมกับอำเภอเมือง ทำให้การเข้าถึงของพื้นที่สูงขึ้น ประกอบกับมีไฟฟ้า ประปาเข้าถึงพื้นที่ ทำให้มีเครื่องใช้ไฟฟ้าที่อำนวยความสะดวก มีรถจักรยานยนต์ และรถยนต์ใช้ ได้พบเจอผู้คน และ สถานที่ต่าง ๆ ทำให้ปัจจัยความนิยมต่อประเทศมาเลเซียหมดไป

ข้อเสนอแนะ

แม้ว่าตำบลตันหยงโปในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2534 - พ.ศ. 2553) ได้มีการพัฒนาพื้นที่ให้มีความเจริญจากการตัดถนนและสะพานเชื่อมกับพื้นที่ของอำเภอเมืองจังหวัดสตูล แต่ตำบลตันหยงโปก็ยังมีปัญหาการว่างงาน การไม่มีงานทำของประชาชนในพื้นที่ ทำให้ประชาชนบางส่วนยังย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ดังนั้น ถ้าผู้บริหารในท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลตันหยงโป ต้องการให้ประชาชนทำงานในประเทศ ควรลดปัจจัยผลักดันในการเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ดังนี้

1. การสร้างงานในพื้นที่ให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่จะเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถสร้างงานได้เพิ่มขึ้น

2. ควรเพิ่มระดับการศึกษาของประชาชนใน ตำบลต้นหยงไป เพื่อให้สามารถมีโอกาสรประกอบ อาชีพได้หลากหลายมากขึ้น

3. การประกันราคาสัตว์น้ำจากการประมง จะช่วยให้เกิดความมั่นคงทางสังคม ลดความเสี่ยงของ ความไม่เพียงพอของรายได้ของครัวเรือน

แต่ถ้าผู้บริหารในท้องถิ่นมองว่าการย้ายถิ่นของ ประชาชนตำบลต้นหยงไปทำงานในประเทศ มาเลเซียไม่ได้ส่งผลเสียต่อชุมชน และสนับสนุน การย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ควรกำหนด นโยบาย หรือจัดโครงการที่ช่วยเหลือ หรือเพิ่มศักยภาพ ของผู้ที่ต้องการย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ●

เอกสารอ้างอิง

- Jennissen, R. (2007). Causality chains in the international migration systems approach. *Population Research and Policy Review*, 26(4), 411-436. <https://doi.org/10.1007/s11113-007-9039-4>
- Leighton, M. (2013, September). Labour migration and inclusive development: Setting a course for success. *UN Chronicle*, 50(3), 18-21. Retrieved January 15, 2020, from <https://www.un.org/en/chronicle/article/labour-migration-and-inclusive-development-setting-course-success>
- กมลวรรณ แสงธรรมทวี และ ชัยสิทธิ์ ด้านกิตติกุล. (2561). ผลกระทบจากการก่อสร้างถนนต่อการเปลี่ยนแปลง ลักษณะทางกายภาพในจังหวัดนนทบุรี กรณีศึกษาชุมชนคลองอ้อมมนนท์. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 9 (ฉบับพิเศษ), 239–256.
- เกษม ประสมพงศ์ และ อารี สองเมือง. (2533). รายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเดินทางไปขาย แรงงานในประเทศมาเลเซียของประชาชน ตำบลต้นหยงไป อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล. สตูล: สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดสตูล.
- คำนวน นवलสนอง, นิสากร กล้าณณงค์, และ มูหำหมัด สาแลบิง. (2552). พัฒนาการและแนวโน้มการย้ายถิ่น ของประชาชนในจังหวัดชายแดนใต้ของไทยเข้าไปในประเทศมาเลเซีย. *วารสารมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 3(2), 77–97.
- ธานินทร์ คฤหานนท์, จุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์, และ มนต์ สุวรรณ. (2557). ผลกระทบทางสังคมต่อชุมชนจากการ พัฒนาเส้นทางคมนาคมสู่ด่านชายแดนห้วยโก๋น จังหวัดน่าน. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย*, 5(2), 37–50.
- วรรณิศา สุขโสภกา. (2561). รายงานปัญหาพิเศษทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ผลกระทบการเคลื่อนย้ายแรงงานจาก ตำบลต้นหยงไป อำเภอเมือง จังหวัดสตูลที่เข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย. สงขลา: สาขาวิชา ภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศุภรัตน์ พิณสุวรรณ และ พรพันธ์ุ เขมคุณาศัย. (2552). “ผู้หญิง” มาลายูมุสลิมชายแดนใต้: แรงงานรับจ้าง นอกระบบในประเทศมาเลเซีย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 3(2), 122–140.

- ศุภรัตน์ พิณสุวรรณ และ พรพันธุ์ เขมคุณาศัย. (2554). รายงานวิจัย เรื่อง สาเหตุและผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานสตรีมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าไปในประเทศมาเลเซีย. สงขลา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อัษฎลี ตันวานิช. (2532). การศึกษาผลกระทบของสะพานติณสูลานนท์ที่มีต่อการใช้ที่ดินบนถนนเกาะยอและบริเวณพื้นที่เกี่ยวเนื่อง จังหวัดสงขลา. สืบค้นวันที่ 20 มกราคม 2563, จาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/31047>
- อารี จำปาภาย. (2558). ความหลากหลายในการย้ายถิ่นของมุสลิมสามจังหวัดภาคใต้: ใครไปมาเลเซีย และใครไปที่อื่น. ใน อารี จำปาภาย, ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์, และ กาญจนา ตั้งชลทิพย์ (บรรณาธิการ), *ประชากรและสังคม 2558: ความหลากหลายทางประชากรและสังคมในประเทศไทย ณ ปี 2558* (หน้า 165–181). นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.